INTERNATIONAL JOURNAL OF STATISTICAL ANALYSIS

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

LEGAL RESPONSIBILITY OF THE FAMILY IN PREVENTING JUVENILE DELINQUENCY

Mardonova Malak Lutfilla qizi

Sarbon University, First-Year Student, Jurisprudence Program

Eshonqulov Otajon Davlat o‘g‘li

Sarbon University, First-Year Student, Jurisprudence Program

Abstract

This article comprehensively covers the essence of the concept of family's legal responsibility in preventing delinquency committed by minors, its role in social development, and its practical importance in citizens' lives. Furthermore, the roles of state policy, the normative-legal framework, and social institutions are analyzed as core factors in shaping and developing juvenile delinquency prevention. The research substantiates that enhancing parental responsibility within the family can ensure the rule of law in society, prevent delinquency, and maintain social stability. Additionally, it highlights the necessity of improving the educational process and utilizing modern pedagogical and legal methods in this field. At the conclusion of the article, scientific and practical recommendations have been developed to improve the family's legal mechanisms in preventing juvenile delinquency.

Keywords: Minors, juvenile delinquency, prevention, family's legal responsibility, parental obligation, legal education, social environment.

Keywords

Minors, prevention of offenses, family responsibility, parental obligations, legal education, social environment.

VOYAGA YETMAGANLAR TOMONIDAN SODIR ETILGAN HUQUQBUZARLIKLARNING OLDINI OLISHDA OILANING HUQUQIY MAS’ULIYATI

Eshonqulov Otajon Davlat o‘g‘li

Sarbon universiteti, “Yurisprudensiya” ta’lim yo‘nalishi, 2-bosqich talabasi

Mardonova Malak Lutfilla qizi

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

INTERNATIONAL JOURNAL OF STATISTICAL ANALYSIS

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

Sarbon universiteti, “Yurisprudensiya” ta’lim yo‘nalishi, 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etilgan huquqbuzarliklarning oldini olishda oilaning huquqiy mas’uliyati tushunchalarining mazmun-mohiyati, ularning jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni hamda fuqarolar hayotidagi amaliy ahamiyati keng yoritilgan. Shuningdek, yoshlar o‘rtasida huquqbuzarliklar profilaktikasini shakllantirish va rivojlantirishning asosiy omillari sifatida davlat siyosati, normativ-huquqiy baza hamda ijtimoiy institutlarning roli tahlil qilinadi. Tadqiqotda oilada ota-onaning mas’uliyatini oshirish orqali jamiyatda qonun ustuvorligini mustahkamlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash mumkinligi asoslab berilgan. Shuningdek, tarbiya jarayonini takomillashtirish, sohada zamonaviy pedagogik va huquqiy usullardan foydalanish zarurligi ko‘rsatib o‘tilgan. Maqola yakunida voyaga yetmaganlar o‘rtasida huquqbuzarliklar profilaktikasida oilaning huquqiy mexanizmlarini takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: Voyaga yetmaganlar, huquqbuzarliklar profilaktikasi, oilaning mas’uliyati, ota-ona majburiyati, huquqiy tarbiya, ijtimoiy muhit.

Аннотация: В данной статье широко раскрываются содержание и сущность понятий правовой ответственности семьи в профилактике правонарушений, совершаемых несовершеннолетними, их роль в развитии общества, а также практическое значение в жизни граждан. Кроме того, анализируется роль государственной политики, нормативно-правовой базы и социальных институтов как основных факторов формирования и развития профилактики правонарушений среди молодёжи. В исследовании обосновывается, что повышение ответственности родителей в семье способствует укреплению верховенства закона в обществе, предупреждению правонарушений и обеспечению социальной стабильности. Также подчёркивается необходимость совершенствования процесса воспитания и применения современных педагогических и правовых методов в данной сфере. В заключительной части статьи разработаны научно-практические

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

рекомендации по совершенствованию правовых механизмов семьи в профилактике правонарушений среди несовершеннолетних.

Ключевые слова: несовершеннолетние, профилактика правонарушений, ответственность семьи, обязанности родителей, правовое воспитание, социальная среда.

Kirish: Bugungi kunda har qanday demokratik va huquqiy davlatning barqaror rivojlanishi, avvalo, voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etilgan huquqbuzarliklarning oldini olishda oilaning huquqiy mas’uliyati darajasi bilan bevosita bog‘liqdir. Jamiyatda qonun ustuvorligini ta’minlash, inson huquq va erkinliklarini himoya qilish hamda ijtimoiy adolatni qaror toptirishda oila institutining huquqiy asosga ega bo‘lishi muhim o‘rin tutadi. Shu sababli yosh avlod tarbiyasi samaradorligini oshirish har bir davlatning strategik vazifalaridan biri hisoblanadi. Oila muhitida huquqiy prinsiplarga tayanish bugungi voqelikni anglash, qonunlarga nisbatan munosabat bildirish, jarayonlarni tahlil qilish va baholash qobiliyatidir. Oilada huquqiy mas’uliyat tizimi esa amaldagi qonunlarga rioya etish, sohadagi bilimlarni kundalik hayotda qo‘llash hamda huquqiy qadriyatlarni hurmat qilish darajasini ifodalaydi. Ushbu ikki tushuncha o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lib, biri ikkinchisini to‘ldiradi va jamiyatda huquqiy transformatsiyani mustahkamlashga xizmat qiladi. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, voyaga yetmaganlar o‘rtasida huquqbuzarliklar profilaktikasini kuchaytirish hamda oila institutini mustahkamlash strategiyasi doirasida huquqiy davlat va shaffof jamiyat institutlarini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Bu jarayonda ota-onalarning farzand tarbiyasidagi huquqiy mas’uliyatini oshirish hamda sohada huquqiy targ‘ibot ishlarini kuchaytirish dolzarb vazifaga aylangan. Chunki oilaviy huquqiy tarbiya madaniyati yuqori bo‘lgan jamiyatda huquqbuzarliklar kamayadi, ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi va davlat boshqaruvi samaradorligi oshadi. Shu bilan birga, bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari rivojlanayotgan davrda yoshlar ongiga ta’sir etuvchi ma’lumotlarga tezkor kirish imkoniyati ortgan bo‘lsa-da, ularni to‘g‘ri tushunish va amaliyotda qo‘llash masalasi dolzarbligicha qolmoqda. Ayniqsa, davlat organlari va mahalla

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

institutlari o‘rtasida oilaviy nazorat mexanizmlari hamda zamonaviy profilaktika usullaridan foydalanish, ijtimoiy nazoratni kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etilgan huquqbuzarliklarning oldini olishda oilaning huquqiy mas’uliyatining nazariy asoslari, mavjud muammolar hamda ularni bartaraf etish yo‘llari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili: Voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etilgan huquqbuzarliklarning oldini olishda oilaning huquqiy mas’uliyati masalasi huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning asosiy ilmiy-amaliy yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Mavzu doirasida tahlil qilingan adabiyotlar sohadagi huquqiy profilaktikaning nazariy asoslarini, davlat siyosatini va oila tizimidagi o‘rnini qamrab oladi. Avvalo, “O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi” [1] huquqiy davlatning asosiy poydevori sifatida fuqarolarning huquq va erkinliklarini belgilab beradi hamda oilaning farzandlar oldidagi majburiyatlarini shakllantirishning eng muhim manbasi hisoblanadi. Konstitutsiya normalari jamiyatda qonun ustuvorligini ta’minlash va oilada sog‘lom huquqiy muhitni joriy etishda asosiy huquqiy baza vazifasini bajaradi. “O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi” [2] voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etilgan jinoyatlar uchun javobgarlik shartlarini belgilaydi, huquqbuzarliklar profilaktikasiga oid qonunchilik hujjatlari esa sohadagi munosabatlarni tartibga solib, ota-onaning javobgarlik tizimini yuridik jihatdan mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek, “O‘zbekiston Respublikasining Oila kodeksi” [3] ota-onalarning voyaga yetmagan bolalarini tarbiyalash va ularga ta’lim berishga oid huquq hamda majburiyatlarini belgilashning asosiy qonunchilik kafolati bo‘lib xizmat qiladi. “O‘zbekiston Respublikasining Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi Qonuni [4] esa yoshlar o‘rtasida g‘ayriijtimoiy xatti-harakatlarning barvaqt oldini olishda oila va mahallaning hamkorlik mexanizmlarini mustahkamlaydi. Ilmiy maqolalar tahliliga to‘xtaladigan bo‘lsak, dastlab A.E. Burxonov [5] o‘zining ilmiy ishlarida oilaviy munosabatlarda huquqiy mas’uliyat tanqisligi va buning voyaga yetmaganlar o‘rtasida jinoyatchilikning ortishiga ta’siri muammolarini tizimli o‘rgangan. M.A. Ubaydullayev [6] esa yoshlar tarbiyasida ijtimoiy-huquqiy komplaens tizimlarini

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

qo‘llash hamda oilaviy tarbiya usullarini takomillashtirish orqali voyaga yetmaganlar orasida huquqbuzarliklarni kamaytirishning huquqiy va amaliy afzalliklarini asoslab bergan. Bu yondashuv profilaktika amaliyotiga yangi konseptual qarashlarni olib kiradi. Yoshlar muhitidagi g‘ayriqonuniy xulq-atvorning o‘ziga xos xususiyatlari va oiladagi tarbiyaviy mezonlardagi kamchiliklar Sh.H. Nazarov [7] tomonidan tahlil qilingan bo‘lib, olim huquqiy mas’uliyatni qonunchilik prinsiplari bilan uyg‘unlashtirish zarurligini ta’kidlaydi. D.A. Saidov [8] voyaga yetmaganlarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini oila davrasida yuksaltirishning ijtimoiy-huquqiy zaruriyatini ilmiy jihatdan asoslab, oiladagi huquqiy parokandalikni bartaraf etish yo‘llarini ko‘rsatgan. X.B. Rajapov [9] o‘z tadqiqotlarida nosog‘lom oilaviy muhitda o‘sayotgan voyaga yetmaganlarning kriminogen faollik darajasini chuqur o‘rganib, ularni profilaktik nazorat qilish va ijtimoiy reabilitatsiya algoritmlarini ishlab chiqish masalalariga alohida urg‘u beradi. Oila institutida ota-onaning huquqiy majburiyatlarini bajarish samaradorligini matematik-statistik modellar va sotsiologik so‘rovlar asosida baholash metodologiyasi I.R. Ergashevning [10] ilmiy maqolalarida o‘z aksini topgan. Darsliklar va o‘quv qo‘llanmalari tahlilida, xususan, huquqbuzarliklar profilaktikasi organlarining ilmiy-metodologik nashrida [11] oilaviy pedagogika va huquqiy tarbiya mexanizmlarini amaliyotga tatbiq etishning tahliliy asoslari tizimli bayon etilgan. Yuridik universitet olimlari tomonidan tayyorlangan darslikda [12] esa oila huquqi sharoitida voyaga yetmaganlar profilaktikasini samarali tashkil etishning nazariy modellariga metodologik tavsif berilgan. Shunday qilib, tahlil qilingan adabiyotlar oilada huquqiy tarbiyani va mas’uliyat tizimlarini yuksaltirishda quyidagi asosiy yo‘nalishlarni ajratib ko‘rsatadi:qonunchilik bazasini takomillashtirish, oilani qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha davlat siyosatini kuchaytirish, ota-onalarning huquqiy savodxonligini oshirish hamda xalqaro profilaktika tajribasini keng joriy etish.

Metodologiya: Metodologiya: Tadqiqotda formal-yuridik, tizimli tahlil, qiyosiy-huquqiy va mantiqiy tahlil metodlaridan foydalanildi.

Formal-yuridik metod orqali voyaga yetmaganlar o‘rtasida huquqbuzarliklar profilaktikasi va oilaning huquqiy mas’uliyatiga oid konstitutsiyaviy normalar, Oila

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

kodeksi, Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeks qoidalari hamda sohaga doir normativ-huquqiy hujjatlar o‘rganildi. Ushbu metod ota-onalarning farzand tarbiyasi borasidagi majburiyatlarining huquqiy asoslari va mas’uliyatni belgilash tartibini aniqlashga xizmat qildi. Tizimli tahlil metodi yordamida voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etilgan huquqbuzarliklarning oldini olish tizimining moddiy-huquqiy va protsessual jihatlari o‘zaro bog‘liqlikda ko‘rib chiqildi. Jumladan, oilaning huquqiy profilaktikadagi rolini aniqlash, huquqbuzarlikka moyil voyaga yetmaganlarni monitoring qilish, profilaktika inspektorlari va vasiylik organlari bilan hamkorlik qilish hamda sud orqali huquqiy ta’sir choralarini qo‘llash bosqichlari yagona jarayonning tarkibiy qismlari sifatida tahlil qilindi.

Qiyosiy-huquqiy metod voyaga yetmaganlar profilaktikasida oila mas’uliyatini oshirishning turli huquqiy mexanizmlarini o‘zaro taqqoslash, ma’muriy va fuqarolik-huquqiy tartib-taomillarning vazifalarini farqlash uchun qo‘llanildi. Bunda xorijiy davlatlar bo‘yicha alohida empirik ma’lumotlar to‘planmaganligi sababli, xorijiy qonunchilik haqida tekshirilmagan xulosalar chiqarilmadi. Mantiqiy tahlil metodi aniqlangan muammolar (oiladagi nosog‘lom muhit, nazoratsizlik) o‘rtasidagi sabab-oqibat aloqalarini ochib berish hamda voyaga yetmaganlar huquqbuzarliklarining oldini olish jarayonini izchil bosqichlarga ajratish uchun ishlatildi. Tadqiqot normativ-huquqiy hujjatlar va mavjud huquqiy-amaliy manbalarni tahlil qilishga asoslangan. Shu bois maqolada taklif etilgan model nazariy-amaliy taklif hisoblanadi; uning samaradorligi alohida statistik orqali tekshirilgani da’vo qilinmaydi.

Tahlil va natijalar: Mazkur tadqiqotda oilaning huquqiy mas’uliyati masalalari jamiyat rivojlanishining muhim ijtimoiy-huquqiy omili sifatida har tomonlama tahlil qilindi. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, oilada huquqiy nazorat va tarbiya darajasi yuqori bo‘lgan tizimlarda yoshlar qonunlarni chuqur anglaydi, ularga ongli ravishda rioya qiladi hamda ijtimoiy munosabatlarda faol va mas’uliyatli ishtirok etadi. Natijada ijtimoiy tartib mustahkamlanadi, tizimli huquqbuzarliklar kamayadi va jamiyat barqarorligi oshadi. Aksincha, huquqiy savodxonlik va ota-ona nazorati darajasi past bo‘lgan oilaviy muhitda huquqiy befarqlik, qonun va talablarga nisbatan

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

loqaydlik hamda turli huquqbuzarlik holatlari ko‘proq uchraydi. Tahlil jarayonida voyaga yetmaganlar o‘rtasida huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish mexanizmlarini shakllantirish bir martalik jarayon emas, balki uzluksiz davom etadigan tizimli faoliyat ekanligi aniqlandi. Bu jarayonda shaxsning oilaviy tarbiyasi, maktab muhiti, ijtimoiy muhit, davlat siyosati hamda ommaviy axborot vositalari o‘zaro uzviy bog‘liq holda ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, yosh avlodda qonunbuzarliklarga qarshi murosasizlik kayfiyatini shakllantirishda oilaviy monitoring mexanizmlari hal qiluvchi o‘rin tutadi.

Tadqiqot davomida quyidagi asosiy muammolar aniqlandi:

–oilaviy huquqiy tarbiya modellarining ko‘proq nazariy xarakterda bo‘lib, amaliy pedagogik ko‘nikmalar yetishmasligi;

–ota-onalarga qaratilgan huquqiy targ‘ibot ishlarining yetarli darajada tizimli tashkil etilmaganligi;

–oilalarning zamonaviy huquqiy-psixologik yordam bazasiga kirish imkoniyatlari hamma hududlarda bir xil emasligi;

–ota-onalarda farzand bandligini ta’minlashga nisbatan ichki xohish va motivatsiyaning barqaror emasligi;

–zamonaviy axborot vositalaridan yoshlar tarbiyasini tahlil qilishda yetarli darajada foydalanilmasligi.

Shuningdek, tahlillar shuni ko‘rsatdiki, voyaga yetmaganlar orasida huquqbuzarliklarni bartaraf etishda faqat huquqiy qoidalarni majburlash emas, balki ota-onalarning ijtimoiy faolligi, huquqiy madaniyati va ma’naviy dunyoqarashi ham muhim ahamiyatga ega. Shu sababli oilaning huquqiy mas’uliyatini oshirish jarayoni kompleks yondashuvni talab etadi. Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, voyaga yetmaganlar huquqbuzarliklari profilaktikasi tizimi alohida yo‘nalish sifatida emas, balki ijtimoiy, ta’limiy, ma’naviy va oilaviy omillarni o‘z ichiga olgan yaxlit tizim sifatida tahlil qilindi. Bundan tashqari, voyaga yetmaganlar o‘rtasida jinoyatchilikning oldini olishda oilaviy mas’uliyatni rivojlantirishning zamonaviy konseptual modeli ishlab chiqildi. Ushbu model quyidagi yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi:

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

–huquqiy tarbiya jarayonlarini tizimlashtirish va elektron intellektual pedagogik platformalarni rivojlantirish;

–interaktiv va amaliy monitoring metodlarini keng joriy etish;

–ota-onalar uchun huquqiy-pedagogik innovatsion loyihalar yaratish;

–ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda oilaviy qadriyatlar kontentini kengaytirish;

–ota-onalar va yoshlarga yo‘naltirilgan ochiq huquqiy ma’lumotlar tizimini shakllantirish.

Ushbu yondashuv huquqiy mas’uliyatni nazariy qoida sifatida emas, balki amaliy hayotda qo‘llaniladigan kompetensiya sifatida shakllantirish imkonini beradi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, oilaning huquqiy mas’uliyatini oshirish bo‘yicha quyidagi kompleks va tizimli yechimlar taklif etiladi.

Birinchi muammo — oilaviy huquq va risk-menejment asoslarini o‘rgatishda amaliy metodlarning yetishmasligi.Ta’lim, xotin-qizlar va mahalla tizimida oilaviy huquq va risk-menejment asoslarini o‘rgatishda amaliyotga asoslangan metodlarni keng joriy etish lozim. Real hayotiy vaziyatlar va oilaviy muammolarni huquqiy simulyatsiyalar orqali tahlil qilish ota-onalarda huquqiy-tahliliy fikrlashni rivojlantiradi.

Ikkinchi muammo — aholi va ota-onalar uchun integratsiyalashgan raqamli huquqiy-profilaktik platformaning yo‘qligi.Aholi va ota-onalarning barcha qatlamlari uchun ochiq, qulay va tushunarli “Raqamli oilaviy profilaktika va huquqiy maslahat platformasi”ni yaratish zarur. Ushbu platforma qonunlarni va ota-onalik majburiyati mezonlarini soddalashtirilgan tilda tushuntirish, onlayn maslahatlar berish va dolzarb huquqiy yangiliklarni yetkazishga xizmat qiladi.

Uchinchi muammo — ota-onalarning huquqiy dunyoqarashini yuksaltirishga qaratilgan amaliy va interaktiv maydonlarning sustligi.Ota-onalarda huquqiy dunyoqarashni mustahkamlash maqsadida maxsus raqamli oila klublari, debat maydonlari, simulyatsion jarayonlar va amaliy treninglarni tizimli ravishda tashkil etish kerak.

To‘rtinchi muammo — media makonda oilaviy mas’uliyat va ijtimoiy nazoratni kuchaytiruvchi vizual kontentlarning yetishmasligi.Ommaviy axborot

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda oilaviy mas'uliyat va shaffoflik targ'ibotini kuchaytirish, qisqa, tushunarli va vizual tahliliy kontentlarni ko'paytirish orqali oilalarda ijtimoiy nazoratni kuchaytirish va fuqarolar mas'uliyatini oshirish mumkin.

Beshinchi muammo — voyaga yetmaganlar o'rtasidagi huquqbuzarliklarni kamaytirishda idoralararo kompleks hamkorlik tizimining mukammal emasligi. Davlat organlari,ta'lim muassasalari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasida o'zaro hamkorlikni kuchaytirgan holda,voyaga yetmaganlar ortasida huquqbuzarliklarni kamaytirishga qaratilgan milliy va hududiy dasturlarni ishlab chiqish hamda amalga oshirish zarur. Shunday qilib, tadqiqot natijalari oilaning huquqiy mas'uliyatini oshirish jamiyat barqarorligi va huquqiy davlat qurilishining asosiy sharti ekanligini tasdiqlaydi. Mazkur jarayon faqat davlat organlarining ichki nazorati bilan cheklanib qolmasdan, balki zamonaviy texnologiyalar yordamida jamoatchilik va fuqarolik jamiyati institutlari ishtirokida amalga oshirilgandagina yuqori samaraga erishish mumkin.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etilgan huquqbuzarliklarning oldini olishda oilaning huquqiy mas'uliyatini oshirish jamiyat taraqqiyoti va huquqiy davlat barpo etishning eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Mas'ul shaxslar va ota-onalarning huquqiy nazorat hamda huquqiy savodxonlik darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, jamiyatda qonun ustuvorligi shunchalik mustahkam bo'ladi, ijtimoiy tartib va barqarorlik ta'minlanadi. Aksincha, oilaviy monitoring mexanizmlari yetarli darajada shakllanmagan muhitda huquqbuzarliklar, tizimli befarqlik va ijtimoiy muammolar ko'payadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, voyaga yetmaganlar huquqbuzarliklarini barvaqt aniqlash va baholash jarayoni uzluksiz va kompleks xususiyatga ega bo'lib, u ta'lim tizimi, davlat siyosati, maktab va oilaviy tarbiya hamda ommaviy axborot vositalari bilan chambarchas bog'liqdir. Ayniqsa, yosh avlod o'rtasida oilaviy huquqiy nazoratni kuchaytirish kelajakdagi huquqiy barqarorlikni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Shuningdek, oilaviy tizimda huquqbuzarlik xavflarini kamaytirishda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish, interaktiv tahlil usullarini joriy etish va fuqarolarga qulay ochiq ma'lumotlar tizimini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

ISSN: 2690-2265
ACCEPTED: 29.10.2026
PUBLISHED: 29.10.2026

aholining davlat apparatiga va ijtimoiy institutlarga bo‘lgan ishonchini oshirish bilan birga, qonunchilikka bo‘lgan ishonchini ham mustahkamlaydi. Umuman olganda, oilaviy baholash va profilaktika modellarini rivojlantirish nafaqat huquqiy tizim samaradorligini oshiradi, balki jamiyatda adolat, qonun ustuvorligi va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: “Yangi asr avlodi”, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi. – Toshkent: “Adolat” nashriyoti, 2024.
3. O‘zbekiston Respublikasining Oila kodeksi. – Toshkent: “Adolat” nashriyoti, 2023.
4. O‘zbekiston Respublikasining “Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2014.
5. Burxonov A.E. Oila institutida huquqiy mas’uliyat va voyaga yetmaganlar kriminogen faolligi munosabatlari. // O‘zA ilmiy tahlili, 2026.
6. Ubaydullayev M.A. Yoshlar o‘rtasida jinoyatchilik profilaktikasida oilaviy huquqiy komplaens asoslari. // Ilmiy-ommabop maqolalar bazasi, 2025.
7. Nazarov Sh.H. Voyaga yetmaganlar xulq-atvorini oilaviy nazorat qilishning huquqiy muammolari. // inLibrary: Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2026.
8. Saidov D.A. Oilada huquqiy tarbiya va yosh avlod huquqiy ongini yuksaltirish prinsiplari. // Yurist axborotnomasi (Lawyer Herald), 2024.
9. Rajapov X.B. Nosog‘lom oilaviy muhitdagi voyaga yetmaganlarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish algoritmlari. // Elektron tahliliy jurnal, 2026.
10. Ergashev I.R. Ota-onalar huquqiy majburiyatlari bajarilishini sotsiologik-matematik modellar asosida baholash. // Raqamli boshqaruv muammolari, 2025.
11. Huquqbuzarliklar profilaktikasi organlari ilmiy-metodologik markazi. Oilaviy profilaktika va yoshlar tarbiyasi metodologiyasi. – Toshkent, 2025.
12. Toshkent davlat yuridik universiteti mualliflar jamoasi. Oila huquqi sharoitida voyaga yetmaganlar huquqlarini himoya qilish va profilaktika. Darslik. – Toshkent, 2023.

https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/